



LIFE projektek Magyarországon

Az elmúlt öt év alatt a LIFE program 31 projektet finanszírozott Magyarországon. Ezek közül tizenöt a környezetvédelmi innovációra, 16 pedig a természetvédelemre irányul. Jelenleg 23 LIFE projekt fut összesen 31 millió euro beruházás értékben, amelyből az Európai Közösség hozzájárulása 17,3 millió euro. Ez a dokumentum áttekintést ad a LIFE-ről és a magyarországi LIFE projektekről, illetve arról, hol lehet ezekkel kapcsolatban további információkhoz jutni.

LIFE – áttekintés

Az Európai Bizottság által 1992-ben elindított LIFE (környezetvédelmi célú pénzügyi eszköz) az Európai Unió környezetvédelmi politikájának egyik legfontosabb eszköze. A LIFE hozzájárul a Közösség környezetvédelmi politikájának és jogszabályainak végrehajtásához, fejlesztéséhez és javításához, valamint a környezetvédelmi szempontoknak az EU többi politikájába való beillesztéséhez. A program támogatja az EU számára kihívást jelentő környezetvédelmi problémák új megoldásainak kidolgozását és a hatodik környezetvédelmi cselekvési program által meghatározott közösségi politika végrehajtásán dolgozik.

A program jelenleg a „LIFE III” fázisban van. A program első szakasza 2000 és 2004 között futott 640 millió eurós költségvetéssel. A LIFE III-at 2006-ig meghosszabbították további 317 millió eurós költségvetéssel. A LIFE projektek kedvezményezettjei között kis-, közepes-, nagy- és nemzetközi vállalatok, nemzeti és helyi hatóságok, nem kormányzati szervezetek, kutatóintézetek és kormányközi szervek szerepelnek.

A program három, jól elkülöníthető célú komponensből áll: LIFE-Környezet, LIFE-Természet és LIFE-Harmadik országok.

LIFE - Környezet

A LIFE-Környezet innovatív környezetvédelmi demonstrációs projekteket társfinanszíroz az Európai Unióban és a csatlakozó tagjelölt országokban. A LIFE-Környezet célja áthidalni a szakadékot a kutatási és fejlesztési eredmények és azok nagyléptékű alkalmazása között. A hangsúlyt az eredmények terjesztése kapja. Öt területen lehet támogatáshoz jutni: földhasználat-fejlesztés és tervezés; vízgazdálkodás; a gazdasági tevékenységek környezeti hatásának csökkentése; hulladékgazdálkodás; és a termékek környezeti hatásának integrált termékpolitikán keresztüli csökkentése.

LIFE-Környezet Magyarországon

A LIFE-Környezet eddig 15 projektet társfinanszírozott Magyarországon. Ezek a projektek előreláthatólag 24,5 millió eurós összberuházást tesznek ki, amelyből 7,6 millió euro az Európai Közösség hozzájárulása.

Jelenleg 7 projektet hajtanak végre Magyarországon megközelítőleg 10,4 millió euró összberuházási értékben, amelyből a Közösség hozzájárulása körülbelül eléri a

Példa – Egy sikeres LIFE-Környezet projekt Magyarországon

A veszélyes hulladékok felhasználása

A projekt kedvezményezettje, a Körte-Organica Rt., kifejlesztett egy technológiát a fémipari anyagok kezelése során keletkező kimerült sósavas páclé vaskloriddá való feldolgozására. A termék kereskedelmi minőségű és alkalmas vegyipari és fémipari felhasználásra. Az eljárás környezetbarát alternatívát jelent a kimerült sósavas páclevek szokásos semlegesítéséhez képest, amelynek során nagy mennyiségű, ártalmatlanítást igénylő szennyvíziszap, illetve a felszíni vizeket szennyező sóoldat jön létre.

A magyar „Környezet Védelméért Díj” 2003-as nyertese

Információ: www.korte-organica.hu

A projekt száma: LIFE02 ENV/H/000435

43%-ot. A projektek a környezeti kérdések széles skáláját lefedik a víz- és hulladékgazdálkodástól az ökomenedzsmentig és az éghajlatbarát technológiáig.

A következő projektek például a fent említett jelenleg futó 7 LIFE-Környezet kezdeményezés közé tartoznak. A mind a 7 projektet felsoroló teljes lista, amennyiben lehetséges a projekt vagy a kedvezményezett internetes oldalának feltüntetésével, az I. mellékletben található.

Élelmiszeripari melléktermékekből biokonverzióval előállított speciális élesztő alkalmazása szennyvizek mérgező nehézfém mentesítésére - Integrált szennyvízkezelési megoldás	
- RETOXMET -	
Időtartam	2004.10.15-től 2007.06.15-ig
Leírás	Magyarországon egy izocukor előállító gyárban naponta 2000 m ³ szennyvíz keletkezik. A szennyvíz magas szénhidrát és lebegőanyag-tartalommal rendelkezik. A szennyvizet jelenleg tiszta vízfolyásokba engedik, amelynek eredményeként naponta 80 m ³ eleveniszap rakódik le és folyamatosan növekszik az élesztőmassza. Ez az anyag veszélyes, mert nem lehet pontosan meghatározni sem a szimbiózist alkotó organizmusok mennyiségét, sem pedig típusát. A projekt keretében két félipari berendezést fognak kifejleszteni. Az egyik az élelmiszeripari hulladék vagy szennyvíz újfajta élesztőmasszává való biokonverziójára lesz alkalmas. A másik pedig a nehézfémek szennyvízből való eltávolítását végző demonstrációs berendezés lesz. A becslések szerint a projekt keretében az évente Magyarországon keletkező élelmiszeripari melléktermékek legalább 15 százalékát lehet megtisztítani vagy kezelni. A projekt célja tehát az élelmiszeripari melléktermékek, hulladékok és szennyvíz helyi feldolgozása, újrahasználata és élesztőmasszává való biokonverziója. Ezen kívül hatékony rendszert dolgoz ki a veszélyes nehézfém-tartalmú szennyvíz semlegesítésére.

Dél-Magyarország felszín alatti vizében lévő arzéntartalom fenntartható kezelése és tisztítása	
- SUMANAS -	
Időtartam	2005.11.01-jétől 2008.11.30-ig
Leírás	A felszín alatti víz arzén és kapcsolódó komponensek általi szennyezettsége gyakran előforduló probléma az egész Kárpát-medencében, de az EU-tagállamok és csatlakozó országok közül Magyarországon a legsúlyosabb a jelenség. Magyarországon körülbelül 400 városban és községben az arzén szint jelentősen meghaladja az EU és a WHO iránymutatásaiban meghatározott szintet. A projekt által lefedett területen 170 000 lakos jut olyan felszín alatti vízből származó ivóvízhez, amelyben az arzén szintje 30-szorosa az EU-normák szerintinek, illetve változó a metán, az ammónia, a vas és a mangántartalom. Az EU úgy határozott, hogy Magyarországon a vízminőségnek legkésőbb 2009-ig meg kell felelnie az EU-normáknak. A projekt elsődleges célja a felszín alatti vízgazdálkodással kapcsolatos döntéstámogató rendszer létrehozása hidrogeológiai modellek, a helyi szükségletek elemzése, költségelemzés és a helyes gyakorlat alapján. Fő tesztterületként a Gyula-régiót alkalmazva a projekt gazdálkodási tervet dolgoz ki a magas arzéntartalmú felszín alatti víz problémájával küzdő dél-magyarországi régiók számára. A második célkitűzés egy innovatív arzéneltávolító technológia demonstrációja, amelynek segítségével kezelni lehet a Dél-Magyarországon jellemző felszín alatti vizeket. Végezetül pedig a projekt arra fog törekedni, hogy a módszer és a technológia elterjedjen az EU más régióiban, valamint a csatlakozó országokban.

LIFE-Természet

A LIFE-Természet az Európai Unióban és Romániában a veszélyeztetett természetes élőhelyek helyreállítását és megőrzését és a fajok védelmét célzó projekteket társfinanszírozza. A LIFE-Természet célja hozzájárulni a madárvédelmi és az élőhelyvédelmi irányelvek végrehajtásához. A LIFE-Természet az egész EU-ra kiterjedő Natura 2000 hálózatban található élőhelyeket és fajokat helyezi a középpontba. A hálózat a fajok és élőhelyek esetében közösségi jelentőségű területekből és a madarak esetében különleges védelmi területekből áll. Ennek keretében az EU-tagállamok egyedülálló erőfeszítést tesznek az európai természet és biodiverzitás megóvása és védelme érdekében. A hálózatba több mint 18 000 terület tartozik, amelyek a 15 tagú EU területének 17,5%-át lefedik, és a 10 új tagállamra való kiterjesztése jelenleg folyamatban van.

LIFE-Természet Magyarországon

A LIFE-Természet eddig 16 projektet társfinanszírozott Magyarországon. Ezek a projektek előreláthatólag 20,7 millió eurós összberuházást tesznek ki, amelyből 12,8 millió euro az Európai Közösség hozzájárulása.

Jelenleg mind a 16 projekt fut. A projektek középpontjában a madarak és például a mocsaras és gyepes élőhelyek védelme áll, ez tükrözi azokat a fajta biotópokat, amelyek szempontjából a kedvező védeltségi állapot fenntartása ebben az országban rendkívül fontos. Magyarországon a teljes földterület 12,2%-át madárvédelmi területté nyilvánították, 14%-ot pedig a ritka fajok és élőhelyek számára jelöltek ki, a kijelölt területekben azonban előfordul némi átfedés.

A következő két projekt példázza a jelenleg a LIFE-Természet keretében Magyarországon folyamatban lévő kezdeményezéseket. A teljes lista, amennyiben lehetséges a projekt vagy a kedvezményezett internetes oldalának feltüntetésével, a II. mellékletben található.

Az Otis tarda védelme Magyarországon	
- OTISHU -	
Időtartam	2004.10.01-jétől 2008.09.30-ig
Leírás	A világszerte veszélyeztetett tűzok (<i>Otis tarda</i>) magyarországi populációja az elmúlt 40 év során drámaian csökkent, az 1941-es 8 557 egyedről 1988-ra 1 100-1 300 egyedre. A projekt célja a magyarországi populáció 10%-os növelése a projekt időtartama alatt és 50%-os növelése 10 éven belül. Ezt a célt öt nemzeti park, négy nem kormányzati szervezet, egy egyetem és a környezetvédelmi minisztérium együttműködésével és a projekt keretében végrehajtott akcióknak az adott fajjal kapcsolatban nemzeti szinten már folyamatban lévő akciókkal való összekapcsolásával kívánják megvalósítani. A projekt kilenc régióban valósít meg élőhelyvédelmi intézkedéseket (Mosoni-síkság, Kiskunsági szikes puszták, Solti-síkság, Dévaványai-sík, Kis-Sárrét, Bihari-síkság, Hortobágy, Borsodi-Mezőség és Hevesi-sík), amelyek közül mindegyiket a madárvédelmi irányelv szerinti különleges védelmi területté kell nyilvánítani. A projekt keretén belül a különleges védelmi területek számára gazdálkodási tervek készülnek és a kulcsfontosságú helyeken földet vásárolnak. A projekt olyan cselekvéseket valósít meg, amelyek csökkentik a mortalitást befolyásoló legfontosabb tényezőket, nevezetesen a regionális területi megbízottak nemzeti hálózatának létrehozásával, akik feltérképezik és megóvják a mezőgazdasági munkálatok által veszélyeztetett fészkeket. A tojás és a csibe mortalitást is csökkenteni kell a nemzeti ragadozó gazdálkodási terv kidolgozásával és végrehajtásával. A kifejlett egyedek mortalitását is csökkenteni kell a

	<p>hagyományos dürgő- és telelőterületeket átszelő magasfeszültségű vezetékek veszélyes részeinek eltávolításával. Végezetül a téli időszakban bekövetkező elhullást olajrepce és lucerna termesztésével és a kritikus időszakokban a hó takarmányozó helyekről való eltakarításával kell mérsékelni. Ez a projekt kiegészíti a nemrégiben a szomszédos Ausztriában és Szlovákiában elindult LIFE tűzok programokat.</p>
--	--

Pannon gyeptípusok élőhelykezelése Magyarországon - GRASSHABIT -	
Időtartam	2006.01.01-jétől 2009.12.31-ig
Leírás	<p>A pannon gyeptípusok az évszázadokon keresztül végzett extenzív gyepterkezelés – különösen az extenzív legeltetés – eredményeként jöttek létre. A magyarországi gyeptípusok és sztyeppek egyedülálló jellegűek és az élőhely irányelvben az elsődleges fontosságú élőhelyek jegyzékében szerepelnek. A projekt hat ilyen élőhelytípust céloz meg, beleértve a szubpannon sztyeppeket, a pannon homoki gyepeket és a pannon szikes sztyeppeket. Az EU-csatlakozási tárgyalások eredményeként a strukturális alapokból Magyarország nagyon keveset kap az extenzív és természetbarát gazdálkodási gyakorlatokra (a KAP II. pillére), és főleg az intenzív mezőgazdasági gyakorlatok kapnak támogatást (a KAP I. pillére). Következésképpen a mezőgazdasági termelők úgy gondolják, hogy a gyepes területeiken folytatott gazdálkodás megváltoztatására ösztönzik őket, így vagy szántással és trágyázással növelik a használati intenzitást, vagy pedig felhagynak a gazdálkodással és hagyják, hogy a gyep visszaalakuljon erdővé. Mindkettő veszélybe sodorhatja a pannon gyeptípusok létét. A projekt céljai a következők: a lehető legjobb gyeptípus-kezelési módszerek feltárása és tesztelése; a gyeptípusok kezelésének ökológiai és gazdasági fenntarthatóságának biztosítása; hozzáférhetővé tenni a kezeléssel kapcsolatos információkat a gyakorló szakemberek számára. A projekt célja a pannon biogeográfiai régióban található hat, összesen 720 hektár területű jellegzetes gyeptípus és sztyeppe helyreállítása, megőrzése és fenntartható kezelése. Gazdasági és ökológiai szempontból fenntartható gazdálkodási terveket dolgoznak ki minden egyes élőhelytípus esetében, és a legeltetéssel, kaszálással, vízelvezetéssel és a bozót kiirtásával gyakorlati gazdálkodás megvalósítását tervezik. A cél ellátni a gazdálkodókat, a mezőgazdasági termelőket és a közvéleményt a helyes gyakorlat szerinti gazdálkodással kapcsolatos információkkal és bátorítani a gyakorlatok alkalmazását a már meglévő élőhelyfoltokon és a mezőgazdasági területeken. A projekt eredményei alapján a BirdLife Hungary Természetvédelmi Tanácsadó Szolgálat a projekthez tartozó területek menedzsereit és a Natura 2000 területek körülötti pufferzónák mezőgazdasági termelőit igyekszik majd ellátni információval és konzultációs lehetőséget biztosít számukra.</p>

További információforrások

A LIFE honlapja

A LIFE honlapja nagyon sok információt tartalmaz a LIFE programról: <http://ec.europa.eu/life/>

LIFE adatbázis

A magyarországi LIFE projektekkel vagy általában a LIFE projektekkel kapcsolatos további információkért kérjük, keresse fel az online hozzáférhető LIFE adatbázist.

<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

A felhasználóbarát adatbázis az összes már befejezett vagy még futó LIFE projekttel kapcsolatban hiteles információforrásnak tekinthető. Tartalmaz információkat a projektek háttérével, céljaival, módszereivel, jogszabályi hivatkozásaival, finanszírozási részleteivel, illetve (a már lezárt projektek esetében) eredményeivel kapcsolatban. Az adatbázis tartalmaz továbbá információkat a kedvezményezettekről, azok elérhetőségeiről és feltünteti a projektekhez tartozó honlapok címét is.

LIFE – Magyarország Team

További információkért kérjük, lépjen kapcsolatba a LIFE külső monitoring teammel:

LIFE-Környezet Astrale GEIE - Prospect Prospect C&S 9, quai à la Houille B-1000 Brussels BELGIUM Tel: +32 2 514 55 34 Fax : +32 2 514 01 97 E-mail: prospect@astrale.org Contact person: Zsuzsanna Kocsis-Kupper	LIFE-Természet Astrale GEIE – Particip GmbH Glonner Str. 10 D - 85567 Grafing bei Muenchen GERMANY Tel: +49 8092 232650 Fax:+49 8092 232651 E-mail: jan.sliva@astrale.org Contact person: Jan Sliva
	Az Astrale-GEIE egy 10 nemzetközi vállalatból álló konzorcium az Európai Unióból, amely az Európai Bizottság számára végzi a LIFE projektek nyomon követését, értékelését és az azokkal kapcsolatos információk terjesztését. Kapcsolat: coordination@astrale.org

I. melléklet

Jelenleg futó LIFE-Környezet projektek Magyarországon

	A projekt címe	A projekt száma	Internetcím	Teljes költségvetés	EU társfinanszírozás	Kezdési időpont	Várható befejezés
1	A mezőgazdasági hulladékok korszerű és környezetbarát komposztálási módszere	LIFE04 ENV/HU/000372	http://www.imperialeagle.hu/	1.681.127	340.683	1/12/2003	31/12/2005
2	Integrált (többszintű elárasztás) vízgazdálkodási rendszer árvízvédelmi, természetvédelmi és vidéki foglalkoztatási problémák egyidejű kezelésére	LIFE03 ENV/H/000291	http://www.e-misszio.hu/	861.880	257.358	1/08/2003	31/03/2006
3	Integrált döntés-előkészítési rendszer bevezetése a fenntartható turizmus érdekében a Balatoni régióban – innovatív megoldás a fenntartható turizmus megvalósítására	LIFE03 ENV/H/000273	http://www.hnp.hu/~life2002/en/html/hnpframe.html	1.492.150	744.950	1/10/2003	1/04/2006
4	Fenntartható hullámtéri tájrehabilitáció a Közép-Tisza vidékén	LIFE03 ENV/H/000280	http://www.dinpi.hu/eudipl/lifew/hun/lifesz/center.htm	1.399.116	691.508	1/12/2003	31/12/2006
5	Fenntartható vízgazdálkodási és földhasználat menedzsment és vízpótlás tervezéséhez innovatív döntéstámogató eszköz bevezetése a magyar-szlovák határon fekvő Duna-szakasz vizes élőhelyein (Szigetköz)	LIFE04 ENV/HU/000382		2.168.645	1.078.652	1/11/2004	1/05/2007
6	Élelmiszeripari melléktermékekből biokonverzióval előállított speciális élesztő alkalmazása szennyvizek mérgező nehézfém mentesítésére - Integrált szennyvízkezelési megoldás	LIFE04 ENV/HU/000374		1.143.871	565.175	15/10/2004	15/06/2007
7	A dél-magyarországi talajvíz arzén-szennyezettségének fenntartható gazdálkodása és kezelése	LIFE05 ENV/HU/000418		1.658.000	808.514	1/11/2005	31/11/2008

II. melléklet - Jelenleg futó LIFE-Természet projektek Magyarországon

	A projekt címe	A projekt száma	Internetcím	Teljes költségvetés	EU társfinanszírozás	Kezdési időpont	Várható befejezés
1	Az emlős nagyragadozók hosszú távú védelmének megalapozása Magyarországon	LIFE01NAT/H/007162	www.vvt.gau.hu	390.793	254.015	1/05/2001	1/05/2006
2	A parlagi sas védelme a Kárpát-medencében	LIFE02NAT/H/008627	http://www.imperialeagle.hu/	585.475	439.106	1/10/2002	31/12/2005
3	Az Angelica palustris élőhelyeinek gyakorlati védelme	LIFE02NAT/H/008630	http://www.e-misszio.hu/	1.330.000	665.000	1/07/2002	1/07/2007
4	Tájrehabilitáció a Hortobágyi Nemzeti Parkban	LIFE02NAT/H/008634	http://www.hnp.hu/life2002	780.744	546.521	15/05/2002	15/11/2005
5	Nagy-vókonyai vizes és pusztai élőhely rehabilitáció	LIFE02NAT/H/008638	http://www.hortobagyte.hu/06-life-h.html	829.534	622.151	1/07/2002	1/07/2006
6	Pannon tölgyesek és dolomit gyepek élőhelyrekonstrukciója a Kis és Nagy Szénásokon.	LIFE03NAT/H/000167	http://www.dinpi.hu/eudipl/lifenew/hun/lifesz/center.htm	847.283	635.482	1/08/2003	1/08/2007
7	Az Otis tarda védelme Magyarországon	LIFE04NAT/H/000109	http://www.tuzok.hu	4.431.206	1.957.187	1/10/2004	30/09/2008
8	A kipusztulás fenyegette Rákosi vipera (Vipera ursinii rakosiensis) védelmének megalapozása	LIFE04NAT/H/000116	http://www.mme.hu/rakosivipera	649.000	324.500	1/01/2004	31/12/2007
9	A Beregi síkság komplex élőhelyrehabilitációja (Észak-Kelet Magyarországon)	LIFE04NAT/H/000118	http://lifebereg.hnp.hu	1.226.178	858.325	1/01/2005	31/12/2008
10	A fűves területek rekonstrukciója és mocsarak védelme Egyek-Pusztakőcson	LIFE04NAT/H/000119	http://life2004.hnp.hu/	1.040.000	700.302	1/09/2004	31/12/2008
11	Pannon gyep típusok élőhelykezelése Magyarországon	LIFE05NAT/H/000117	http://grasshabit.hu	1.082.424	666.774	1/01/2006	31/12/2009
12	A Kékvércse védelme a Pannon régióban	LIFE05NAT/H/000122	http://www.kekvercse.mme.hu	1.546.580	772.190	1/01/2006	31/12/2009
13	kerecsensólyom megóvása a Kárpátmedencében (Falco cherrug-Hu/SK)	LIFE06NAT/H/000096		2.152.042	1.606.715	1/10/2006	30/09/2010
14	Az Euro-szibériai szteppés erdők és a pannóniai homokos szteppék megóvása a Nagykőrösi Pusztai Tölgyesben (HUNSTEPPICOAKS)	LIFE06NAT/H/000098		1.863.236	1.397.427	1/09/2006	31/08/2011
15	A Felső-Kongói mezők helyreállítása és kezelése (GRASS-TAPOLCA)	LIFE06NAT/H/000102		288.045	143.245	1/01/2007	31/12/2009
16	A Pannon őshonos Dianthus diutinus megóvása (HUNDIDI)	LIFE06NAT/H/000104		1.630.784	1.223.088	1/09/2006	31/08/2011